

UDC: 070,49

LBC: 63.3(2)6-6; 63.3 (2)64; 63.3(5 e)64

MJ № 473

 10.33864/2617-751X.2026.v9.i2.291-302

COMPARATIVE ANALYSIS OF STRATEGIC DOCUMENTS ON ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN PUBLIC ADMINISTRATION

Shamo Ahadov*

Abstract. The application of artificial intelligence (AI) technologies in modern public administration has become one of the essential trends. Many countries note that the use of AI in government activities increases efficiency, accelerates service delivery, and enhances transparency. However, the integration of AI into the public sector also brings new challenges, including the establishment of ethical standards, the improvement of the legal framework, and the strengthening of human capital. This article analyzes strategic documents on AI in public administration, with particular emphasis on the newly adopted Artificial Intelligence Strategy of the Republic of Azerbaijan for 2025-2028, and compares them with national AI strategies of countries such as Turkey. The research findings demonstrate that Azerbaijan's strategy identifies key priorities for the application of AI in governance, including innovation, data infrastructure, human capital, and the business environment, and aligns with global trends. The scientific novelty of the study lies in the fact that, for the first time, a strategic document on AI in Azerbaijan's public sector is examined from a comparative perspective alongside an analogous document of another country. According to the conclusions reached, if properly implemented, this strategy will significantly enhance the effectiveness of digital governance in the country; however, the success of the strategy will depend on its support through concrete action plans. The comparative analysis conducted in this study enables the formulation of a new hypothesis for Azerbaijan: to fully realize the potential of AI in public administration, the national strategy must be adapted to the local context and continuously updated. At the same time, the implementation of the strategy should be evaluated in terms of institutional coordination, public trust, and the flexibility of implementation mechanisms. This approach may help balance the social consequences of technological innovations in public administration.

Keywords: artificial intelligence; public administration; strategy; digital transformation; national AI strategy; comparative analysis; innovative governance

* Doctoral student at Baku State University; Baku, Azerbaijan

E-mail: shamoahadov2002@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0006-8398-4878>

To cite this article: Ahadov, Sh. [2026]. COMPARATIVE ANALYSIS OF STRATEGIC DOCUMENTS ON ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN PUBLIC ADMINISTRATION. "Metafizika" journal, 9(2), pp.291-302.

<https://doi.org/10.33864/2617-751X.2026.v9.i2.291-302>

Article history:

Received: 06.December.2025 **Revised:** 12.January.2026 **Accepted:** 02.February.2026 **Published:** 15.June.2026

Copyright: © 2025 by AcademyGate Publishing. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the CC BY-NC 4.0. For details on this license, please visit

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>.

СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ СТРАТЕГИЧЕСКИХ ДОКУМЕНТОВ, СВЯЗАННЫХ С ИСКУССТВЕННЫМ ИНТЕЛЛЕКТОМ В ГОСУДАРСТВЕННОМ УПРАВЛЕНИИ

Шамо Ахадов*

Абстракт. Применение технологий искусственного интеллекта (ИИ) в современном государственном управлении стало одной из ключевых тенденций. Многие страны отмечают, что использование ИИ в деятельности органов власти повышает эффективность, ускоряет предоставление услуг и усиливает прозрачность. Вместе с тем интеграция ИИ в государственный сектор порождает новые вызовы, включая формирование этических стандартов, совершенствование правовой базы и укрепление кадрового потенциала. В данной статье анализируются стратегические документы по ИИ в государственном управлении, с особым акцентом на недавно принятую Стратегию искусственного интеллекта Азербайджанской Республики на 2025–2028 годы, а также проводится их сопоставление с национальными стратегиями ИИ таких стран, как Турция. Результаты исследования показывают, что стратегия Азербайджана определяет ключевые приоритеты применения ИИ в управлении, включая инновации, инфраструктуру данных, человеческий капитал и бизнес-среду, и соответствует глобальным тенденциям. Научная новизна исследования заключается в том, что впервые стратегический документ по ИИ в государственном секторе Азербайджана рассматривается в сравнительном аспекте с аналогичным документом другой страны. Согласно полученным выводам, при надлежащей реализации данная стратегия способна существенно повысить эффективность цифрового государственного управления в стране, однако успех стратегии будет зависеть от ее подкрепления конкретными планами мероприятий. Проведённый сравнительный анализ позволяет сформулировать новую гипотезу для Азербайджана: для полной реализации потенциала ИИ в государственном управлении национальная стратегия должна быть адаптирована к местному контексту и регулярно обновляться. Одновременно реализация стратегии должна оцениваться с точки зрения институциональной координации, общественного доверия и гибкости механизмов исполнения. Такой подход может способствовать балансированию социальных последствий технологических инноваций в системе государственного управления.

Ключевые слова: искусственный интеллект; государственное управление; стратегия; цифровая трансформация; национальная стратегия ИИ; сравнительный анализ; инновационное управление

* Докторант Бакинского Государственного Университета; Баку, Азербайджан

E-mail: shamoahadov2002@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0006-8398-4878>

Цитировать статью: Ахадов, Ш. [2026]. СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ СТРАТЕГИЧЕСКИХ ДОКУМЕНТОВ, СВЯЗАННЫХ С ИСКУССТВЕННЫМ ИНТЕЛЛЕКТОМ В ГОСУДАРСТВЕННОМ УПРАВЛЕНИИ. Журнал «Metafizika», 9(2), с.291-302.

<https://doi.org/10.33864/2617-751X.2026.v9.i2.291-302>

История статьи:

Поступила: 06.Декабрь.2025 Переработана: 12.Январь.2026 Принята: 02.Февраль.2026 Опубликовано: 15.Июнь.2026

Copyright: © 2025 by AcademyGate Publishing. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the CC BY-NC 4.0. For details on this license, please visit

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>.

UOT: 070,49

KBT: 63.3(2)6-6

MJ № 473

 10.33864/2617-751X.2026.v9.i2.291-302

DÖVLƏT İDARƏÇİLİYİNDƏ SÜNİ İNTELLEKT İLƏ BAĞLI STRATEJİ SƏNƏDLƏRİN MÜQAYİSƏLİ TƏHLİLİ

Şamo Əhədov*

Abstrakt. Müasir dövlət idarəçiliyində süni intellekt (Sİ) texnologiyalarının tətbiqi zəruri trendlərdən birinə çevrilmişdir. Bir çox ölkələr hökumət fəaliyyətində Sİ-dən istifadənin səmərəliliyi artırdığını, xidmətləri sürətləndirdiyini və şəffaflığı gücləndirdiyini qeyd edirlər. Lakin Sİ-nin dövlət sektoruna inteqrasiyası etik standartların formalaşdırılması, hüquqi çərçivənin təkmilləşdirilməsi və kadr potensialının gücləndirilməsi kimi yeni çağırışları da gündəmə gətirir. Bu məqalədə dövlət idarəçiliyində Sİ üzrə strateji sənədlər – xüsusilə Azərbaycan Respublikasının yeni qəbul edilmiş 2025–2028-ci illər üçün Süni İntellekt Strategiyası – təhlil edilir, Türkiyə kimi ölkələrin milli Sİ strategiyaları ilə müqayisə olunur. Tədqiqatın nəticələri göstərir ki, Azərbaycanın strategiyası Sİ-nin idarəçilikdə tətbiqi üçün mühüm prioritetləri (innovasiya, data infrastrukturunu, insan kapitalı, biznes mühiti) müəyyənləşdirir və qlobal trendlərə uyğundur. İşin elmi yeniliyi ondan ibarətdir ki, ilk dəfə Azərbaycan dövlət sektorunda Sİ-yə dair stratejiya sənədi digər ölkənin analoji sənədi ilə müqayisəli aspektdə incələnməmişdir. Gəldiyimiz nəticəyə görə, düzgün icra olunduğu təqdirdə bu stratejiya ölkədə rəqəmsal idarəçiliyin effektivliyini əhəmiyyətli dərəcədə artıracaq, lakin strategiyanın uğuru onun real tədbirlər planı ilə dəstəklənməsindən asılı olacaq. Bu istiqamətdə aparılan müqayisəli təhlil Azərbaycan üçün yeni hipotez formalaşdırmağa imkan verir: dövlət idarəçiliyində Sİ-nin tam potensialını reallaşdırmaq üçün milli stratejiya kontekstə uyğun adaptasiya edilməli və davamlı olaraq yenilənməlidir. Eyni zamanda, strategiyanın tətbiqi institusional koordinasiya, ictimai etimad və icra mexanizmlərinin çevikliyi baxımından qiymətləndirilməlidir. Bu yanaşma dövlət idarəçiliyində texnoloji yeniliklərin sosial nəticələrini balanslaşdırmağa kömək edə bilər.

Açar sözlər: süni intellekt; dövlət idarəçiliyi; stratejiya; rəqəmsal transformasiya; milli Sİ strategiyası; müqayisəli təhlil; innovativ idarəetmə

* Bakı Dövlət Universitetinin doktorantı; Bakı, Azərbaycan

E-mail: shamoahadov2002@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0006-8398-4878>

Məqaləyə istinad: Əhədov, Ş. [2026]. DÖVLƏT İDARƏÇİLİYİNDƏ SÜNİ İNTELLEKT İLƏ BAĞLI STRATEJİ SƏNƏDLƏRİN MÜQAYİSƏLİ TƏHLİLİ. “Metafizika” jurnalı, 9(2), səh.291-302.

<https://doi.org/10.33864/2617-751X.2026.v9.i2.291-302>

Məqalənin tarixçəsi:

Daxil olub: 06.Dekabr.2025 **Yenidən baxılıb:** 12.Yanvar.2026 **Təsdiqlənib:** 02.Fevral.2026 **Dərc olunub:** 15.İyun.2026

Copyright: © 2025 by AcademyGate Publishing. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the CC BY-NC 4.0. For details on this license, please visit

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>.

1. Giriş

Dövlət idarəçiliyində rəqəmsal transformasiya sürətlə gedir və bu prosesin ən mühüm komponentlərindən biri süni intellekt texnologiyalarıdır. Suala baxaq: hazırda dövlət orqanları nə üçün süni intellektə belə önəm verirlər? Bunun əsas səbəbi Sİ-nin böyük həcmdə məlumatı emal edərək daha effektiv qərarlar qəbul etməyə, xidmətləri avtomatlaşdırmağa və vətəndaş məmnuniyyətini artırmağa imkan verməsidir. Qlobal miqyasda artıq onlarla ölkə hökumət səviyyəsində Sİ strategiyaları qəbul etmişdir – 2022-ci ilə olan məlumata görə 60-dan çox ölkə Sİ ilə bağlı milli plan və proqramlara malik idi, onlardan 40-dan çoxu ayrıca Sİ strategiyası sənədini rəsmən təsdiqləmişdi. 2025-ci ilə gəldikdə isə daha da çox dövlət bu sahədə öz yol xəritəsini müəyyən etmişdir. Bu geniş mənzərə onu göstərir ki, süni intellekt artıq təkə texnoloji yenilik deyil, eyni zamanda dövlətlər üçün rəqabət üstünlüyü və milli inkişafı şərtləndirən amilə çevrilib.

Azərbaycan da son illərdə bu istiqamətdə addımlar atan ölkələr sırasındadır. Hazırda Azərbaycan Respublikasında rəqəmsal hökumət quruculuğu sahəsində ciddi addımlar atılır və bu sahədə beynəlxalq təcrübə araşdırılır [Süleymanov, 2025]. Ölkəmizdə elektron hökumətin inkişafı, “ASAN xidmət” kimi rəqəmsal platformaların tətbiqi və ümumən dövlət xidmətlərinin modernləşdirilməsi sahəsində mühüm təcrübə toplanmışdır. Elektron idarəetmə bütün daxili və xarici inzibati idarəetmə proseslərini təkmilləşdirməyi hədəfləyir [İbadov & Mammadli, 2023]. Bu fonda süni intellekt texnologiyalarının dövlət idarəçiliyinə inteqrasiyası məntiqli və labüd addım kimi görünür. Lakin ortaya belə bir sual çıxır: Azərbaycan dövlət idarəçiliyi süni intellektə hazırdır mı? Bu sualın cavabını tapmaq üçün ilk növbədə Sİ-nin dövlət sektorunda tətbiqinin potensial imkanlarına və doğurduğu çağırışlara nəzər salmaq, sonra isə həmin çağırışlara cavab vermək üçün hazırlanmış strateji sənədləri təhlil etmək vacibdir.

2. Süni intellektin dövlət sektorunda tətbiqi

Süni intellekt dövlət idarəçiliyində bir sıra yeni imkanlar açır. Dünyanın qabaqcıl ölkələrinin təcrübəsi göstərir ki, Sİ əsasında qərarların avtomatlaşdırılması, proqnozlaşdırma və böyük verilənlərin analizi hesabına hökumət funksiyaları daha səmərəli həyata keçirilə bilər [Yusifov F., 2025]. Məsələn, rutin inzibati prosedurların avtomatlaşdırılması ilə vətəndaş müraciətlərinin emalı sürətlənir, xidmətlər 24/7 rejimində fasiləsiz təqdim oluna bilər. Bunun nəticəsində dövlət orqanlarının fəaliyyəti çeviklənir, insan resurslarının daha optimal bölgüsü mümkün olur. Süni intellekt həmçinin fərdi yanaşmanı gücləndirir: vətəndaşların ehtiyaclarına uyğun fərdiləşdirilmiş xidmətlər təklif etmək mümkünləşir [OECD, 2024].

Lakin Sİ-nin tətbiqi təkə üstünlüklərlə məhdudlaşmır – onunla bərabər həllini gözləyən çətinliklər də meydana çıxır. Ən başlıcası, fərdi məlumatların

təhlükəsizliyi və məxfiliyinin qorunması məsələsidir. Rəqəmsal dövrdə böyük verilənlərin toplanması və emalı zamanı vətəndaş məlumatlarının icazəsiz istifadəsi riski artır [Yusifov F., 2025]. Bu, cəmiyyətdə haqlı narahatlıq doğurur ki, dövlət Sİ tətbiq edərkən şəxsi məlumatların qorunmasına xüsusi diqqət yetirməlidir. Digər bir mühüm məsələ süni intellekt sistemlərinin qərar qəbuletmədə şəffaflığı və hesabatlılığıdır. Alqoritmlərin “qara qutu” kimi qeyri-şəffaf işləməsi bürokratik qərarlarda qərəz və ya səhv ehtimalını artırır bilər [Bullock J. və b., 2020]. Məsələn, Sİ alqoritmləri təlim aldıqları məlumatdakı qüsuruları əks etdirərək müəyyən qruplar üçün ayrı-seçkilik törədə bilər. Belə halların qarşısını almaq üçün hökumətlər Sİ sistemlərinin etik prinsiplərini və hüquqi tənzimləməsini öncədən hazırlamalıdır. Bu səbəbdəndir ki, bir çox ölkədə hökumətin Sİ tətbiqləri ilə bağlı etika kodeksləri, alqoritmik qərarların audit mexanizmləri formalaşdırılır.

Digər tərəfdən, Sİ-nin tətbiqi dövlət qulluqçularının rolunu da dəyişir. Avtomatlaşdırma bəzi rutin idarəetmə funksiyalarını asanlaşdırsa da, “insan amili”nin azalması qərarların legitimliyi məsələsini gündəmə gətirir. Vətəndaşlar qərarların tamamilə maşınlar tərəfindən verildiyini görəndə buna etimad göstərməyə bilərlər. Ona görə də Sİ həlləri insan nəzarəti ilə balanslaşdırılmalı, zəruri hallarda insan müdaxiləsi təmin olunmalıdır. Bütün bu çağırışlar onu göstərir ki, dövlət sektoru süni intellekti tətbiq edərkən sistemli və strateji yanaşmaya ehtiyac duyar. Yəni texnoloji, hüquqi və institusional çərçivələr birgə təkmilləşdirilməlidir ki, Sİ-nin üstünlüklərindən maksimum yararlanılsın, mənfi təsirləri isə minimuma endirilsin. Məhz buna görə də bir çox ölkə Sİ strategiyaları hazırlayaraq bu məsələləri qabaqcadan planlaşdırır. Qlobal səviyyədə İT infrastrukturunun hazırlıq indeksi üzrə müşahidə olunan fərqlər də göstərir ki, hər bir ölkə üçün kontekstə uyğun və mədəni xüsusiyyətləri nəzərə alan çərçivələr olmalıdır [Grigalashvili V., 2025].

3. Azərbaycan Respublikasının süni intellekt strategiyası (2025–2028)

Azərbaycanda süni intellekt sahəsində ilk milli strategiya 2025-ci ildə qəbul olunmuşdur. Prezident İlham Əliyevin 19 mart 2025-ci il tarixli Sərəncamı ilə “Azərbaycan Respublikasının 2025–2028-ci illər üçün Süni İntellekt Strategiyası” təsdiq edildi [Azərbaycan Respublikası Prezidenti, 2025]. Bu strateji sənəd ölkədə Sİ ekosisteminin inkişafını sürətləndirməyi və dövlət idarəçiliyində Sİ-nin tətbiqi üçün yol xəritəsi müəyyənləşdirməyi hədəfləyir. Strategiyanın əsas məqsədləri sənəddə aydın şəkildə ifadə olunub: süni intellekt sahəsində tədqiqat və innovasiyaları təşviq etmək, Sİ üzrə informasiya texnologiyalarını və onların idarə olunması mexanizmlərini təkmilləşdirmək, müvafiq rəqəmsal infrastrukturun əlçatanlığını təmin etmək və ixtisaslı kadr potensialını gücləndirmək [Müseliyov A., 2025]. Bu hədəflərdən göründüyü kimi, Azərbaycan dövləti Sİ-ni təkəcə texnoloji yenilik kimi deyil, həm də rəqabət qabiliyyətini artırmaq üçün strateji vasitə kimi qəbul edir.

Strategiyada nəzərdə tutulmuş prioritet istiqamətlər dörd əsas başlıq altında toplanır. Birinci istiqamət “Süni intellektin idarə edilməsinin təkmilləşdirilməsi” adlanır ki, bununla ölkədə innovasiyaların təşviqi, Sİ sahəsində institusional tənzimləmənin və etik-hüquqi bazanın formalaşdırılması nəzərdə tutulur [Museyibov A., 2025]. Bu prioritet çərçivəsində Sİ tətbiqində şəffaflıq və ədalət prinsiplərinin qorunması, eləcə də Sİ qərarlarına ictimai etimadın artırılması kimi məsələlər öz əksini tapır. İkinci prioritet “Məlumatların idarə olunmasının və infrastrukturun təkmilləşdirilməsi”dir. Bu istiqamət böyük həcmli məlumatların effektiv idarə edilməsi, yüksək hesablama gücünə malik bulud infrastrukturlarının yaradılması və xüsusilə Azərbaycan dilində təbii dil emalı texnologiyalarının inkişaf etdirilməsi kimi vacib tədbirləri əhatə edir [Museyibov A., 2025]. Nəzərdə tutulur ki, belə addımlar sayəsində dövlət qurumları məlumatəsaslı qərarları daha operativ verə biləcək, Sİ tətbiqləri üçün tələb olunan texnoloji baza formalaşacaq.

Üçüncü prioritet “Süni intellekt sahəsində istedadların və bacarıqların inkişafı”dır. Strategiya çərçivəsində Sİ üzrə mütəxəssislərin hazırlanması, dövlət qulluqçularının Sİ sahəsində biliklərinin artırılması və ümumiyyətlə, cəmiyyətdə Sİ texnologiyalarına dair maarifləndirmə tədbirləri planlaşdırılır [Museyibov A., 2025]. Qeyd etmək lazımdır ki, artıq bu istiqamətdə konkret addımlar atılmağa başlanmışdır: 2023-cü ildə Bakıda Süni İntellekt Akademiyasının yaradılması məhz bu kadr potensialının gücləndirilməsi məqsədi daşıyır. Dördüncü prioritet isə “Əlverişli biznes mühitinin yaradılması”dır. Burada Sİ sahəsində startaplar və innovativ şirkətlər üçün stimulverici mühitin formalaşdırılması, investisiyaların cəlbi və lokal Sİ həllərinin kommersiyalaşdırılması məsələləri ön plana çıxır [Museyibov A., 2025]. Strategiya vurğulayır ki, qanunvericilik təşəbbüsləri və dövlət dəstək mexanizmləri vasitəsilə Sİ ekosistemində yerli və xarici investorlar üçün cəlbedici şərait yaradılmalıdır.

Azərbaycanın Süni İntellekt Strategiyasının həyata keçirilməsi üçün institusional mexanizmlər də müəyyən edilib. Sərəncama əsasən, Nazirlər Kabineti strategiyada nəzərdə tutulan tədbirlərin icrasına ümumi nəzarəti həyata keçirəcək, hər il görülən işlər barədə Prezidentə hesabat verəcək [Azərbaycan Respublikası Prezidenti, 2025]. Eyni zamanda, strategiyanın icrasının monitorinqi və qiymətləndirilməsi İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzi tərəfindən aparılacaq [Museyibov A., 2025]. Bu, strateji sənədin “kağız üzərində” qalmaması üçün vacibdir, çünki davamlı monitorinq inkişaf göstəricilərinin ölçülməsinə və lazım gəldikcə düzəlişlər edilməsinə imkan verəcək. Strategiyada nəzərdə tutulan hədəflərə nail olmaq Azərbaycana nə vəd edir? İlk növbədə, gözlənilir ki, bu strategiyanın uğurlu reallaşması Azərbaycanı süni intellekt texnologiyalarını idarə etmək və tətbiq

etmək baxımından qlobal rəqabətə uyğun, dayanıqlı və səmərəli bir sistem qurmağa yaxınlaşdıracaq [Museyibov A., 2025]. Başqa sözlə, doğru strategiya ölkəmizin rəqəmsal gələcəyinin möhkəmlənməsi və dövlət idarəçiliyinin müasir texnologiyalarla zənginləşməsi üçün təməl rolunu oynayacaq.

4. Beynəlxalq təcrübə

Dünyada süni intellekt sahəsində strateji yanaşmalar artıq bir neçə ildir ki, formalaşır. İlk milli Sİ strategiyalarından biri 2017-ci ildə Kanadada qəbul edilmişdisə, sonrakı illərdə Çin, Fransa, Almaniya, Cənubi Koreya, Rusiya, eləcə də qonşu Türkiyə öz süni intellekt strategiyalarını rəsmiləşdirdilər. Bu strategiyaların hazırlanmasında hər bir ölkə öz inkişaf prioritetlərini və rəqabət üstünlüklərini nəzərə alıb. Məsələn, Türkiyə regionda süni intellekt üzrə fəal siyasət yürüdən ölkələrdəndir. Türkiyənin ilk milli Sİ strategiyası 2021–2025-ci illəri əhatə edir və 2021-ci ilin avqustunda Prezidentin Rəqəmsal Transformasiya Ofisi ilə Sənaye və Texnologiya Nazirliyinin birgə hazırladığı sənəd əsasında qəbul olunmuşdur [Digital Transformation Office & MoIT, 2021]. Bu strateji sənəd “Rifah içində bir Türkiyə üçün qlobal miqyasda dəyər yaradan çevik və dayanıqlı Sİ ekosistemi” vizyonunu ortaya qoyur. Bu vizyonu reallaşdırmaq üçün strategiya çərçivəsində 6 strateji prioritet müəyyən edilmiş, onların daxilində 24 məqsəd və 119 konkret tədbir planı təsbit edilmişdir [Digital Transformation Office & MoIT, 2021]. Bu prioritetlər geniş spektri əhatə edir: Sİ sahəsində insan kapitalının inkişafı (ixtisaslı kadrların hazırlanması və iş yerlərinin artırılması), elmi tədqiqatlar və innovasiya, məlumat infrastrukturu və superkompüter resursları, Sİ-nin hüquqi tənzimlənməsi və etik məsələləri, Sİ ekosistemi üçün startapların və biznesin dəstəklənməsi, həmçinin beynəlxalq əməkdaşlıq və liderlik. Göründüyü kimi, Türkiyənin strategiyası olduqca əhatəlidir və dövlətin bu sahədə hərtərəfli irəliləmək niyyətini göstərir.

Türkiyə nümunəsi göstərir ki, strateji yanaşma qısa müddətdə real nəticələrə səbəb ola bilər. Məsələn, “Oxford Insights”ın hökumətlərin Sİ hazırlığı indeksində Türkiyə 2024-cü ildə 53-cü yeri tutub ki, bu, türkdilli ölkələr arasında ən yüksək nəticədir [Oxford Insights, 2024]. Bu indeksin alt-kategoriyalarına baxdıqda Türkiyənin xüsusilə dövlət idarəçiliyində Sİ-nin tətbiqi göstəricisi üzrə yüksək bal topladığı görünür [Oxford Insights, 2024]. Bu onu təsdiqləyir ki, 2021-ci ildən bəri həyata keçirilən milli strategiya çərçivəsində Türkiyə dövlət sektoru Sİ həllərinin sınaqdan keçirilməsi və tətbiqi sahəsində xeyli yol qət edib. Türkiyə hökumətinin rəqəmsal transformasiya ofisi Sİ layihələrinin koordinasiyasını həyata keçirir, müxtəlif nazirliklər üzrə yol xəritələri müəyyənləşdirilib və vaxtaşırı icra durumuna dair hesabatlar verilir. Misal üçün, Türkiyə strategiyasında 2025-ci ilə qədər minlərlə İT mütəxəssisinin Sİ üzrə təlimi, Sİ-nin ÜDM-də payının 5%-ə çatdırılması və ölkənin süni intellekt üzrə qlobal indekslərdə ilk 20-likdə yer

alması kimi iddialı hədəflər qoyulub [Digital Transformation Office & MoIT, 2021]. Bu cür konkret və ölçülə bilən hədəflər strategiyanın icrasında bütün hökumət qurumlarını səfərbər edir.

Türkiyənin təcrübəsi digər region ölkələrinə də təsirsiz ötürməyib. Son bir ildə Mərkəzi Asiya ölkələrindən Qazaxıstan və Özbəkistan da öz milli Sİ strategiyalarını qəbul etdiklərini açıqladılar [Cəbrayılov M., 2025]. Məsələn, Qazaxıstan 2024-cü ildə “Süni İntellekt və Rəqəmsal İnkişaf Nazirliyi” adlı yeni qurum yaradıb və qarşıdakı illərdə Sİ infrastrukturuna ciddi sərmayələr yatıracağını bildirib. Özbəkistan hökuməti isə beş il ərzində Sİ sahəsinə 1 milyard dollar investisiya qoymağı və 2025-ci ilin sonunadək süni intellekt əsaslı elektron hökumət portalını istifadəyə verməyi planlaşdırdığını açıqlayıb [Cəbrayılov M., 2025]. Bu addımlar həmin ölkələrin beynəlxalq reytinglərdə mövqələrinə də müsbət təsir edib – Özbəkistan Sİ hazırlığı indeksində Mərkəzi Asiyada ən yuxarı pilləyə yüksəlib [Oxford Insights, 2024]. Deməli, regionda rəqabət şəraiti formalaşır və Azərbaycan da bu yarışdan kənar qala bilməzdi. Azərbaycan strategiyasının məhz 2025-ci ildən etibarən reallaşdırılmağa başlanması vaxtında atılmış addım kimi dəyərləndirilə bilər. İndi maraqlı bir məsələ ortaya çıxır: Azərbaycanın yeni Sİ strategiyası digər ölkələrin analoji sənədləri ilə müqayisədə hansı xüsusiyyətləri ilə seçilir?

5.Azərbaycan və Türkiyənin süni intellekt strategiyalarının müqayisəsi (əsas göstəricilər)

Cədvəl 1.

Göstərici	Azərbaycan (2025–2028)	Türkiyə (2021–2025)
Qəbul edilmə tarixi	19 mart 2025 (Prezident Sərəncamı)	24 avqust 2021 (Prezident Rəqəmsal Ofis və Sənaye Nazirliyi təqdim)
Əhatə etdiyi dövr	4 il (2025–2028)	5 il (2021–2025)
Strateji prioritetlərin sayı	4 əsas prioritet (Sİ idarəçiliyi, data/infrastruktur, kadrlar, biznes mühiti)	6 əsas prioritet (insan kapitalı, AR-GE və innovasiya, data/infrastruktur, hüquqietik çərçivə, Sİ ekosistemi, beynəlxalq əməkdaşlıq)
Hədəflərin miqyası	Ümumi məqsədlər müəyyən edilib, tədbirlər illik planlarla dəqiqləşdirilir	24 konkret məqsəd və 119 tədbir (əhatəli fəaliyyət planı sənəddə mövcuddur)
İcra və monitorinq mexanizmi	NK koordinasiya; İqtisadi İslahatlar Mərkəzi	Rəqəmsal Transformasiya Ofisi tərəfindən koordinasiya; Hər bir tədbir üzrə məsul

	tərəfindən illik monitoring və hesabat (Prezidentə)	qurumlar və icra müddətləri müəyyən olunub
Gözlənilən nəticələr	Dövlət xidmətlərində Sİ tətbiqinin genişlənməsi, insan kapitalının artması, innovativ həllərlə idarəetmənin səmərələşməsi	Sİ-nin ÜDM-ə töhfəsinin artması (hədəf ~5%), Türkiyənin qlobal Sİ reytinglərində ilk 20-yə yüksəlməsi, 50 min Sİ mütəxəssisinin hazırlanması və s.

Mənbə: Azərbaycan Respublikası Prezidenti (2025); T.C. Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi və T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (2021).

Cədvəl 1 göstərir ki, Azərbaycanın və Türkiyənin Sİ strategiyaları arasında həm oxşarlıqlar, həm də fərqlər var. Hər iki ölkə süni intellekti dövlət siyasətinin prioritet istiqaməti kimi müəyyənləşdirmiş və bu sahədə yol xəritəsini rəsmiləşdirmişdir. Oxşar cəhət ondan ibarətdir ki, hər iki strategiyada kadr hazırlığı, məlumat infrastrukturunu, innovasiya və etik/hüquqi tənzimləmə kimi məsələlər əsas yer tutur. Bu, qlobal praktika ilə də uzlaşır, çünki istər inkişaf etmiş, istərsə də inkişaf etməkdə olan ölkələr üçün Sİ strategiyalarının ümumi mövzuları bunlardır [Criado J. və b., 2024]. Lakin Türkiyənin strategiyası zaman etibarilə daha əvvəl başladığı üçün daha konkret hədəflərə malikdir. Məsələn, Türkiyə artıq Sİ-nin tətbiqi üzrə ölçüləbilən nəticələrə (müəyyən sayda mütəxəssis hazırlanması, spesifik iqtisadi göstəricilər) fokuslanmışdır. Azərbaycanın strategiyasında hələlik bu cür rəqəmsal hədəflər açıq şəkildə qoyulmasa da, prioritetlərin icrası üzrə detallı tədbirlər planlarının hər il hazırlanacağı qeyd olunur. Bu, strategiyaya müəyyən çeviklik verir – yəni illik icra planları vasitəsilə qlobal və lokal dəyişikliklərə adaptasiya mümkün olacaq. Digər tərəfdən, institusional icra mexanizminə baxdıqda, hər iki ölkədə bu sahəyə yüksək səviyyəli dövlət qurumlarının cəlb edildiyi görünür. Azərbaycanda Nazirlər Kabinetinin prosesə nəzarəti və xüsusi monitoring mexanizminin mövcudluğu icra intizamının təmin edilməsinə yönəlib. Türkiyədə isə birbaşa Prezidentə tabe olan Rəqəmsal Transformasiya Ofisi əsas koordinasiya rolunu həyata keçirir. Bu fərq idarəetmə modellərindən irəli gəlir: Türkiyədə mərkəzləşdirilmiş yanaşma üstünlük təşkil etdiyi halda, Azərbaycanda bir neçə qurumun birgə fəaliyyəti nəzərdə tutulur. Hər iki modelin öz üstünlükləri və məhdudiyyətləri mövcuddur.

Müqayisə göstərir ki, Azərbaycan strategiyasının effektiv icrası üçün beynəlxalq təcrübədən faydalanmaq mümkündür. Türkiyənin qısa müddətdə Sİ reytinglərində irəliləməsi strategiyanın qəbulundan sonra aktiv icra mərhələsinin vacibliyini göstərir. Eyni zamanda, insan kapitalının inkişafı sahəsində Türkiyə təcrübəsi diqqətəlayiqdir: ali təhsil və peşə proqramlarında

Sİ üzrə tədrisin genişləndirilməsi, dövlət qulluqçularının rəqəmsal bacarıqlarının artırılması buna nümunədir. Azərbaycanda yaradılmış Süni İntellekt Akademiyasının bu istiqamətdə rolu genişləndirilməli və mütəxəssis hazırlığına sistemli yanaşma tətbiq olunmalıdır.

Hüquqi və etik çərçivənin formalaşdırılması sahəsində də beynəlxalq yanaşmalar Azərbaycan üçün faydalı ola bilər. Avropa İttifaqında “Etibarlı Süni İntellekt” prinsipləri üzərində aparılan işlər və müxtəlif ölkələrdə qəbul edilən etik kodekslər bu baxımdan əhəmiyyətlidir. Azərbaycan bu mövzunu strateji səviyyədə ön plana çıxarsa da, gələcək mərhələdə konkret normativ-hüquqi mexanizmlərin formalaşdırılması zəruri olacaq. Ümumilikdə, aparılan müqayisəli təhlil göstərir ki, Azərbaycanın Sİ strategiyası düzgün istiqamətdə atılmış addımdır və əsas çağırış onun effektiv icrasının təmin edilməsidir.

6.Nəticə

Aparığımız təhlil göstərir ki, süni intellektin dövlət idarəçiliyində tətbiqi labüd proses olmaqla yanaşı, məqsədyönlü strategiya tələb edir. Bu gün həm qlobal arenada, həm də regionda Sİ texnologiyalarının hökumət fəaliyyətinə inteqrasiyası üzrə “sıx yarış” müşahidə olunur. Azərbaycanda 2025–2028-ci illər üçün Süni İntellekt Strategiyasının qəbulu ölkəmizin bu yarışda aktiv iştirak etmək niyyətində olduğunu ortaya qoydu. Müqayisəli analiz əsasında əldə etdiyimiz elmi nəticə ondan ibarətdir ki, Azərbaycanın strategiyası konseptual olaraq beynəlxalq ən yaxşı təcrübələrə uyğundur və ölkənin rəqəmsal inkişaf hədəflərinə xidmət edir. Gəldiyimiz qənaətə görə, strateji sənədlərin dəyəri ilk növbədə onların implementasiyası ilə ölçülür. Azərbaycan qarşıdakı illərdə bu strategiyanın uğurla həyata keçməsi üçün lazımi institusional və maliyyə resurslarını səfərbər etməlidir. Burada əsas yenilik ondan ibarətdir ki, strategiya çərçivəsində dövlət sektorunda Sİ-nin tətbiqi ilk dəfə sistemli şəkildə planlaşdırılır. Bu yeniliyin əhəmiyyəti yalnız texnoloji modernləşmə deyil, eyni zamanda idarəçilikdə innovativ mədəniyyətin formalaşmasıdır.

Digər bir mühüm nəticə ondan ibarətdir ki, Azərbaycanın Sİ strategiyasının reallaşdırılması ölkəmizin beynəlxalq reytinglərdə mövqeyini gücləndirə bilər. Hal-hazırda mövcud göstəricilər (məsələn, hökumət Sİ hazırlığı indeksi) Azərbaycanın bir qədər orta mövqedə yer tutduğunu göstərsə də, doğru strategiya və icra ilə bu vəziyyəti dəyişmək mümkündür. Burada hipotez kimi irəli sürə bilərik ki, strateji yanaşma olmadan Sİ-nin potensialı dövlət sektorunda tam istifadə olunmur; lakin icrası yaxşı qurulmuş strategiya şəraitində Azərbaycan qısa zamanda regionda süni intellekt tətbiqlərinə görə lider mövqelərdən birinə yüksələ bilər. Əlbəttə, bunun üçün risklər də nəzərə alınmalıdır – məsələn, kadr qıtlığı, maliyyələşmənin davamlılığı, dövlət orqanlarında dəyişikliklərə müqavimət kimi amillər strategiyanın icrasında çətinlik yarada bilər.

Nəticə etibarilə, dövlət idarəçiliyində süni intellekt üzrə milli strategiya Azərbaycan üçün bir yol xəritəsi rolunu oynayır. Bu yol xəritəsi düzgün icra edilərsə, dövlət-vətəndaş münasibətlərinin keyfiyyətə yeni müstəviyə keçməsinə təmin edəcək, idarəetmədə çeviklik, aşkarlıq və səmərəlilik artacaq. Aparılan müqayisəli təhlil onu göstərdi ki, dünyanın heç bir ölkəsi üçün vahid Sİ strategiyası modeli yoxdur – hər bir dövlət öz reallıqlarına uyğun çərçivə formalaşdırmalıdır. Buna görə də Azərbaycan strateji sənədini həyata keçirərkən həm qlobal təcrübədən, həm də yerli ehtiyac və dəyərlərdən çıxış etməlidir. Hesab edir ki, strategiyanın müvəffəqiyyəti üçün davamlı təkmilləşdirmə mexanizmi olmalıdır – dəyişən texnoloji mühitə görə strategiya periodik olaraq yenilənməlidir. Son olaraq, belə bir qənaətə gəlmək olar ki, süni intellekt sahəsində atılan strateji addımlar Azərbaycanda dövlət idarəçiliyinin humanist, çevik və innovativ bir məcraya yönəlməsinə xidmət edəcək. Bu, Azərbaycan üçün həm elmi-texnoloji, həm də sosial-iqtisadi inkişaf baxımından yeni bir mərhələnin başlanğıcı ola bilər.

7.ƏDƏBİYYAT

1. Azərbaycan Respublikası Prezidenti (2025). “Azərbaycan Respublikasının 2025–2028-ci illər üçün süni intellekt Strategiyası”nın təsdiq edilməsi haqqında Sərəncam (19.03.2025). Bakı.
2. Bullock, J. & Young, M. M. & Wang, Y. (2020). Artificial Intelligence, Bureaucratic Form, and Discretion in Public Service. *Information Polity*, 25(4), 491–506.
3. Cəbrayilov, M. (2025). Süni intellektin tətbiqi həm dövlət, həm də özəl sektor üçün vacib məsələdir – alimdən açıqlama. *Crossmedia.az* (14.11.2025).
4. Criado, J. I. & Sandoval-Almazán, R. & Gil-García, J. R. (2024). Artificial Intelligence and Public Administration: Understanding Actors, Governance, and Policy from Micro, Meso, and Macro Perspectives. *Public Policy and Administration*.
5. Digital Transformation Office & Ministry of Industry and Technology (Turkey) (2021). *National Artificial Intelligence Strategy 2021–2025*. Ankara: T.C. Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi.
6. Grigalashvili, V. (2025). Artificial Intelligence in Public Administration: An Ethical Dilemma. *International Journal of Innovative Technologies in Social Science*, 2(46), 64–88.
7. İbadov, N. & Məmmədli, N. (2023). Electronic government: Theoretical foundations and directions of an action. *Political Science and Security Studies Journal*, 4(2), 43–48. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8106142>
8. Məseyibov, A. (2025). Süni intellektə strateji baxış ölkənin rəqəmsal gələcəyinin möhkəmlənməsində mühüm rol oynayacaq. *İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzi (ereforms.gov.az)* (19.03.2025).
9. OECD (2024). *Governing with Artificial Intelligence: AI in Public Service Design and Delivery* (Hesabat, iyun 2024). Paris: OECD Publishing.

10. Oxford Insights (2024). *Government AI Readiness Index 2024* (Hesabat). Oxford: Oxford Insights.
11. Süleymanov, M. (2025). Elektron Hökumət Modelləri: Müqayisəli Təhlil. *Metafizika jurnalı*, 8(1), 127–140. <https://doi.org/10.33864/2617-751X.2025.v8.i1.127-140>
12. Yusifov, F. (2025). Süni intellekt dövlət idarəçiliyində (müsaibə). *Xalq qəzeti*, 27 aprel 2025, № 82 (5492).

REFERENCES

1. President of the Republic of Azerbaijan (2025). *Decree on the approval of the "Artificial Intelligence Strategy of the Republic of Azerbaijan for 2025–2028"* (March 19, 2025). Baku. (in Azerbaijani)
2. Bullock, J., Young, M. M., & Wang, Y. (2020). Artificial intelligence, bureaucratic form, and discretion in public service. *Information Polity*, 25(4), 491–506. (in English)
3. Jabrayilov, M. (2025). The application of artificial intelligence is an important issue for both the public and private sectors – expert commentary. *Crossmedia.az*, November 14, 2025. (in Azerbaijani)
4. Criado, J. I., Sandoval-Almazan, R., & Gil-Garcia, J. R. (2024). Artificial intelligence and public administration: Understanding actors, governance, and policy from micro, meso, and macro perspectives. *Public Policy and Administration*. (in English)
5. Digital Transformation Office & Ministry of Industry and Technology (Turkey). (2021). *National artificial intelligence strategy 2021–2025*. Ankara: Presidency of the Republic of Turkey Digital Transformation Office. (in English)
6. Grigalashvili, V. (2025). Artificial intelligence in public administration: An ethical dilemma. *International Journal of Innovative Technologies in Social Science*, 2(46), 64–88. (in English)
7. Ibadov, N., & Mammadli, N. (2023). Electronic government: Theoretical foundations and directions of an action. *Political Science and Security Studies Journal*, 4(2), 43–48. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8106142> (in English)
8. Museyibov, A. (2025). A strategic view on artificial intelligence will play an important role in strengthening the country's digital future. *Center for Analysis of Economic Reforms and Communication (ereforms.gov.az)*, March 19, 2025. (in Azerbaijani)
9. OECD. (2024). *Governing with artificial intelligence: AI in public service design and delivery* (Report, June 2024). Paris: OECD Publishing. (in English)
10. Oxford Insights. (2024). *Government AI readiness index 2024* (Report). Oxford: Oxford Insights. (in English)
11. Suleymanov, M. (2025). Electronic government models: A comparative analysis. *Metafizika Journal*, 8(1), 127–140. <https://doi.org/10.33864/2617-751X.2025.v8.i1.127-140> (in Azerbaijani)
12. Yusifov, F. (2025). Artificial intelligence in public administration (Interview). *Xalq Newspaper*, April 27, 2025, No. 82 (5492). (in Azerbaijani)